

125. KÁROLYI MIHÁLY MOLNÁR ERIKHEZ

(Párizs, 1948. március 10.)

Március 15-én hétfőn összeül Párizsban a 16-os konferencia, melynek résztvevői ugyanazok az államok, amelyek a nyáron eleget tettek Bidault és Bevin által a Marshall kívánságai szerint kibocsátott meghívásoknak. Hírek szerint 15 külügyminiszter vesz majd részt a konferencián, úgy mint Bidault, Bevin, Gruber, Rasmussen, McBride (Irland), Sforza, Uden (Svédország), Van Osterhut (Németalföld), Lange (Norvégia), da Matta (portugál), Sadaz (Törökország), Spaak és Tsaldaris.

Párizsi beavatott körök véleménye szerint a konferencia főként technikai természetű kérdésekkel fog foglalkozni, azonban előreláthatólag szóba kerül Németországnak a Marshall-tervbe való bevonásának a kérdése. A konferencia eredménye, mint várható, az amerikai kívánságoknak megfelelőleg a nyugatnémet kapitalizmus komoly előnyben való részesítése, továbbá egy állandó szerv létesítése a Marshall-segély szétesztással és a nyugat-európai gazdasági blokk kialakításával kapcsolatban.

Francia politikai körökben a londoni konferencia befejezésével kapcsolatban megállapítják, hogy Franciaország, ha ez nincs is explicite a zárókommunikében kimondva, Londonban nyilván beleegyezett abba, hogy a három nyugati német zóna államainak közös kormánya állíttassék fel Frankfurtban. Különben mi más értelme lenne annak a kitételnek, hogy Franciaország, Anglia és az USA delegációi megállapodtak Németország federációs kormányformájáról. Kétségtelen, hogy Franciaország feladta azt az álláspontot, hogy a központi német kormány szerv felállításába mindaddig nem egyezik bele, amíg biztonsági követelése ki nem elégítették. A biztonsági követelések közé tartozott a Ruhr-vidék nemzetközi ellenőrzésére vonatkozó követelés, továbbá a Rajna-vidék elszakítására vonatkozó terv. Az utóbbiról már szó sincsen; ami a Ruhr-vidék ellenőrzését illeti, látszólag most koncesszió történt Franciaország javára, amennyiben az angol és amerikai ellenőrzés mellett a jövőben francia ellenőrzés is lesz a Ruhr-vidéken. Francia hivatalos körökben is megállapítják, hogy ez csak ígéret a jövőre nézve, amit majd egy újabb 3 hatalmi konferenciának kell áprilisban realizálni, és hangoztatják, hogy a kilátásba helyezett ellenőrzés inkább a szétesztás, mint a termelés ellenőrzésére vonatkozik. A szén és acélttermelés irányítása továbbra is azoknak a német testületeknek a kezében lesz, amelyeknek amerikai utasításra átadták a termelés irányítását.

Ami a három zóna egyesítésének a kérdését illeti, arra vonatkozóan a kommentárok ellentmondanak. Pessimisztikus kommentárok szerint a francia kormány beleegyezett abba, hogy az ő zónáját de facto egyesítse az am.-angol zónával, akkor, amikor a „federatív kormányformát” elfogadta és amikor kilátásba helyezte, hogy szorosabb gazdasági együttműködést hoz létre saját zónája és a már teljesen egyesített angol-am. zóna között. Nyilván egy elasztikus formával állunk szemben, amely az amerikai kívánságok feltűnés nélküli kielégítését teszi lehetővé.

Érdekes, hogy a záró kommunikében nincsen szó a Benelux szerepéről, amely nyilvánvalóan nem bagatellizálható többé, és nem is említik Nyugat-németországnak a Marshall-tervbe való bevonását sem. Erre vonatkozólag nyilván titkos megállapodások jöttek létre. Hogy a francia érdekeket ebben a vonatkozásban a mai francia kormányzat meg tudná őrizni, az több mint kétséges.

A francia kormány sajtó ennek ellenére sikernek igyekszik feltüntetni azt, hogy az angolok elvileg elfogadták a Ruhr-vidék nemzetközi, tehát háromhatalmi ellenőrzésére vonatkozó követelést.

Kérdés, hogy lehet-e sikernek nevezni azt a rendezést, amely olyan német vezetők kezében hagyja a termelést, amely német tényezők ellen a franciák hivatalosan tiltakoz-

tak a múltban. A francia baloldali sajtó kiemeli azt is, hogy nyilván a francia érdekeket veszélyezteti az a körülmény is, hogy a német tényezők részt fognak venni a Ruhr-termelés elosztásában is, ugyanakkor, amikor a Szovjetuniót amerikai kívánságra kizárták a nemzetközinek nevezett ellenőrzésből.

A londoni határozatok forma szerint csak javaslatokat jelentenek, amelyeket a delegációk kormányaikhoz fognak továbbítani. Ha Franciaország valóban demokratikus ellenőrzés alatt élne, akkor nyilván súlyos nehézségek tornyosulnának Párizsban a megvalósítás elé. Az elmúlt év tanulságai szerint azonban külpolitikai téren ellenállásra számítani amerikai kívánságok felmerülése esetén Párizsban nem lehet.¹

MOL XIX Kgy 28. doboz (eredeti)

¹ Nem ismerjük Károlyi jelentését 1948. februári prágai látogatásáról, bár bizonyosan írt ilyet. Ismerjük viszont Ferenczi Edmond magyar UNESCO-képviselő jelentését Ortutay közoktatásügyi miniszterhez, amelyben egyebek között közli: az UNESCO VB februári ülésén Csehszlovákia lemondott járandósága 2%-áról Magyarország javára, s ez Károlynak köszönhető, „aki Prágában jártakor elérte a csehszlovák kormánynál, hogy a cseh UNESCO-megbízottnak, a különben magargyűlölő Opcsenszkinnek utasítást adjanak 2% átadásáról”. (ASZTLK K 747. az ÁVO összefoglalója Ferenczi jelentéséről, ebben szerepel fonetikusán O. neve.)

126. KÁROLYI MIHÁLY LORD STANSGATE-HEZ

(Párizs, 1948. március 12.)

My dear Lord Stansgate,

I still do not know whether I can take part in the meeting of your council at Nice, but I hope that I will be able to attend it.

Our friend¹ is not in Paris for the moment. As soon as he arrives I will let you know the exact date of our meeting with him.

With kindest regards,

Yours sincerely

MOL XIX Kgy 29. doboz 8. dosszié (IPU) (másodpéldány)

*

Kedves Lord Stansgate,

Még mindig nem tudom, részt tudok-e venni nizzai tanácsülésén, de remélem, hogy lehetséges lesz.

Barátunk¹ jelenleg nincs Párizsban. Amint megérkezik, azonnal közlöm magával a vele való találkozás pontos dátumát.

Szívélyes üdvözlettel

¹ Bogomolov.

127. KÁROLYI MIHÁLY A. J. P. TAYLORHOZ

(Párizs, 1948. március 12.)

Dear Alan,

We are all delighted to have you here the 31st March. Do let me know the date of your arrival in order to send the car to the station. I will get in touch with Prof. Renouvin and naturally invite him to lunch as soon as you will be here.